

Волошин П.М.

Волошина Г.П.

ОСОБЛИВОСТІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ПЕРСОНАЖА В ХУДОЖНІХ ТВОРАХ

Предметом зображення в літературі є людина в конкретному життєвому процесі, яка показана у складності і багатовимірності її ставлення до дійсності. Це дозволяє літературі з найбільшою повнотою виразити естетичні ідеали своєї епохи в позитивному і негативному плані, змальовуючи багатогранну систему образів від позитивних до негативних.

Спостереження свідчать, що школярі досить легко засвоюють просту істину: люди, зображені в художньому творі, називаються дійовими особами; запам'ятовують синонім до цього терміна – герой, образ людини, персонаж. Учні звертають увагу на те, що участь різних персонажів у подіях неоднакова: один-два з них діють постійно, зображені в більшості епізодів, причому, письменник докладніше відображає їхні думки й переживання. Інші дійові особи з'являються лише в окремих епізодах, їм автор приділяє менше уваги. Пошуковим методом діти визначають, як художники виокремлюють головних персонажів твору, доходять висновку, що їх поділяють на позитивних та негативних.

Для того, щоб правильно організувати роботу над характеристикою персонажа необхідно насамперед розглянути змістовий аспект означених понять.

Отже, *художній образ* – це художнє відтворення за допомогою слова людських характерів, подій, предметів. Образ людини, змальований у літературному творі називається *персонажем*.

Характер – повно і всебічно змальована у літературному творі дійова особа з чітко окресленими, яскраво вираженими рисами. Всебічно, повно зображена дійова особа ще називається *героєм*.

Художній образ – форма відображення дійсності мистецтвом, конкретна і разом з тим узагальнена картина людського життя, подана через призму естетичного ідеалу художника, створена за допомогою творчої фантазії. Це один із засобів пізнання світу, синтетична форма відображення і вираження почуттів, думок, прагнень, естетичних емоцій художника. Його основні *функції*: пізнавальна, комунікативна, естетична, виховна.

З метою підвищення ефективності опрацювання літературознавчого матеріалу, розроблено й апробовано алгоритм, яким учителям необхідно користуватися при складанні характеристики персонажа.

Герой (ім'я) → зовнішність → вчинки (поведінка) → характер → стосунки з іншими персонажами → авторське ставлення до персонажами → власні судження та оцінка.

Розпочинати роботу над засвоєнням цього літературного поняття варто за простішою схемою (1):

Перш ніж учні досягнуть високого рівня розуміння персонажа художнього твору, їх необхідно вчити бачити творі конкретного героя, його характер, мотиви вчинків, складність внутрішнього світу.

Доцільно у початкових класах для формування поняття *персонаж* здійснювати через *літературну гру*: «Знайди героя», «Хто зайвий?», «Від кого надійшла ця телеграма», «Хто ми і звідки», «Хто це?» та інші.